

سیاست گذاران درباره مسئولیت‌های قانونی نهاد دولت، سکوت کرده‌اند

مزد کارگر؛ تورم‌زا یا ضد رکود

علی خسرو جردی

بحث تبعات افزایش مزد کارگران، همچنان موضوعی است که توافقی حداقلی را میان فعالان اقتصادی به همراه نداشته است؛ چرا که اقتصاد ایران سال‌هاست با تورم رکودی دست و پنجه نرم می‌کند که موضوع افزایش مزد، می‌تواند تورم را یک‌بار دیگر بازنه‌اندازد.

به گزارش «توسعه ایرانی»، برخی کارشناسان اقتصادی به ویژه کارفرمایان معتقدند که افزایش دستمزدها سبب افزایش نرخ تورم شده و مهار آن را سخت می‌کند. در مقابل، عده دیگری بر این باور هستند که افزایش ناچیز دستمزدها به واسطه کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان نهایی کالا و خدمات که بخش اعظمی از آنها مزدبگیران هستند، رکود و مازاد مصرف را به وجود آورده است. بنا بر این عقیده، افزایش واقعی مزد کارگران به افزایش قدرت خرید مصرف‌کنندگان نهایی کالاها و خدمات منجر خواهد بود و تا زمانی که این مهم از سوی دولت مورد پیگیری قرار نگیرد، تقاضا افزایش نیافته و رکود فعلی ادامه خواهد داشت.

تفسیر کارفرمایان از مزد اشتباه است

«علیرضا حیدری»، نایب رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری درباره تأثیر عوامل موثر در تولید توضیح داد: «موردی مثل بهای مواد اولیه، ماشین‌آلات، اجاره‌ها، هزینه‌های آب، برق، گاز و تلفن، نگهداری ماشین‌آلات و هزینه‌های فروش، همگی در تولید

تأثیر گذار هستند. وقتی کارفرما درباره کاهش هزینه‌های مولفه‌های تأثیرگذار بر تولید چانه‌زنی می‌کند، به این نتیجه می‌رسد، هیچ عاملی قابل تغییر نیست چون اگر یک کارفرما هزینه برق مصرفی کارگاه خود را پرداخت نکند، برق محل کار او قطع خواهد شد.

این فعال کارگری با اشاره به تأثیر نیروی کار بر روند تولید گفت: شرایط نیروی کار نسبت به دیگر عوامل تأثیرگذار در تولید متفاوت است و این امر در انعطاف‌پذیری آنها نهادینه می‌شود. نیروی کار مازاد و نرخ بیکاری سبب انعطاف‌پذیری نیروی کار می‌شود و در نتیجه کارفرمایان از حق انتخاب برخوردار خواهند شد. کارفرما، قیمت تعادلی نیروی کار را بر مبنای عرضه و تقاضا تعیین می‌کند و با چانه‌زنی، هزینه کارگری را به پایین‌ترین حد ممکن می‌رساند.

نایب رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری در ادامه افزود: قوانین حاکمیتی و نظارتی بالادستی مثل قانون کار و بپوستن ایران به مقاله‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار به کارفرما اجازه نمی‌دهند تا دستمزدها را یک‌جا از میزان حداقلی پایین‌تر بیاورند. در این شرایط، کارفرمایان به اشتباه اعلام می‌کنند که هزینه نیروی کار باعث رکود شده است.

به گفته حیدری، اگر یک کارفرما بخواهد صادقانه درباره عوامل رکود صحبت کند، علت اصلی رکود را باید عدم تقاضا معرفی کند. انبارها از اجناسی پر هستند که هیچ خریداری برای آنها وجود ندارد و در آینده نزدیک، این

شرایط تشدید خواهد شد. حقوق بگیران و کارگران، متقاضیان همین کالاها و خدمات هستند که به دلیل کاهش خرید خود در چند سال گذشته توانایی خرید غیر ضروری را ندارند و در نهایت مصرف به سوی کالاها ضروری می‌شود. اما سرانه مصرف این دست از کالاها نیز کاهش یافته است.

وی ادامه داد: سیاست‌های پولی و ارزی ما بر رکود صنعت تأثیر گذاشته است. یک کارگاه در گذشته می‌توانست ۱۰۰ میلیون تومان چرخ تولید را به حرکت در بیاورد ولی این روزها به حدود یک میلیارد تومان نیاز دارد. این پول در دسترس کارفرمایان نیست، به همین دلیل برای فراهم کردن منابع مادی خود به سیستم تأمین مثل تسهیلات بانکی یا بازار غیررسمی روی می‌آورد تا تولید خود را با همان کمیت قبلی انجام دهد. در این شرایط، هزینه‌های اضافه بر هزینه جاری تولید یعنی هزینه تأمین مالی سرمایه در گردش بر کارفرما تحمیل می‌شود که هزینه تولید را افزایش می‌دهد.

بنا بر باور این فعال کارگری، نیروی کار نقشی در هزینه تولید ندارد بلکه مکمل جریان تولید است. اگر تمام عوامل تولید وجود داشته باشند تا زمانی که نیروی کار حاضر نباشد، چرخه تولید کامل نخواهد شد. اما کارفرمایان به اشتباه تصور می‌کنند که نیروی انسانی عامل رکود است. باید گفت کسانی که چنین تصویری دارند، در مسیر اشتباه گام برمی‌دارند.

طبق آمار، در سال ۸۳ سهم کارگران از هزینه‌های تولید در صنعت ۱۲ درصد بود. سال ۹۴، این عدد حدود ۵۰ درصد

وی توضیح داد: از گذشته تا به امروز، سهم نیروی کار در هزینه‌های تولید در حال کاهش است اما سیاست گذار، نسبت به این موضوع سکوت اختیار کرده و قدرت خرید را حفظ نمی‌کند.

دولت هزینه خدمات اجتماعی را بپردازد

در مقابل «علی اصغر آهنی‌ها» عضو کارفرمای شورای عالی کار و نایب رئیس کمیسیون مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق ایران درباره عوامل موثر در رکود اقتصادی گفت: مسائلی مثل تحریم و قوانین داخلی سبب شده‌اند تا هزینه‌های تولید یک محصول، گران باشد. از طرف دیگر، تولید در کشور مابه‌نحوه است که باید با صادرات محور بودن، ریزش خود را در مصرف داخلی جبران کند.

وی توضیح داد: در رکود داخلی یکی دیگر از موارد تأثیرگذار بر رکود صنعتی است. به عنوان مثال بخش مسکن و ساخت و ساز سال‌هاست تعطیل شده اما این بخش محرک تولید بسیاری از صنایع کشور است. عوامل مالیاتی، بیمه‌ای، واردات کالاهای اولیه، مباحث ارزی و مگر کمی نیز هر کدام به نحوی تولیدکننده را ذی‌متنبه می‌کنند.

نایب رئیس کمیسیون مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق ایران تصریح کرد: بررسی شرایط فعالیت‌های اقتصادی و کسب و کار ایران نشان می‌دهد ما در رتبه ۱۳۰ جهان قرار داریم. وضعیت تولید نامطلوب است که هر دو گروه کارگری و کارفرمایی تحت تأثیر آن قرار می‌گیرند. در این شرایط، ضرورت تعریف یک برنامه مدون احساس می‌شود تا به وسیله آن، بحث تولید محصول با کیفیت مناسب و صادرات با قیمت رقابتی مناسب در دسترس قرار گیرد.

عضو کارفرمای شورای عالی کار بیان کرد: دلاری‌ترین روزها روند کاهش دارد. گرچه کلیات کاهش قیمت‌ها خوب است اما در این شرایط، قیمت‌های صادراتی برای کارفرما جذابیتی ندارد و دیگر قابل رقابت نخواهد بود. تمام این شرایط دست به دست یکدیگر می‌دهند تا میزان تولید در کشور کاهش یابد و رکود چرخه تولید سبب می‌شود مشکلات متعددی برای کارفرمایان و کارگران به وجود می‌آید. وی در پاسخ به این پرسش که برای رفع مشکلات مدیریتی منجر به رکود، چرا کارفرمایان به بهره‌گیری از دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش فنی که در حوزه مدیریت بازرگانی، مدیریت صنعتی و مهندسی صنایع تحصیل

کرده‌اند، تمایلی ندارند، پاسخ داد: شرکت‌های بسیاری از این افراد استفاده می‌کنند. تصویری در کشور ما وجود دارد که معتقدیم مدرک تحصیلی می‌تواند حلال مشکلات باشد. البته اگر افراد در حرفه خود، آموزش‌های درست دیده باشند به نیازهای کشور و صنعت پاسخ می‌دهند ولی فاصله میان آموزش و حرفه در ایران زیاد است و در واقع کاربرد زیادی ندارد. اگر فردی سعی و خطاهای زیادی را انجام داده باشد، به تبع تجربه خود می‌تواند از این آموزش‌ها استفاده کند. به گفته این عضو شورای عالی کار، یک بخش را نمی‌توان عامل اصلی رکود دانست و اگر چنین تصویری وجود داشته باشد از یک اندیشه اشتباه‌نات گرفته است.

وی درباره بهترین راهکار برای خروج از این وضعیت بدون آسیب رساندن به کارگر و کارفرما گفت: هزینه‌های خدمات اجتماعی، هزینه‌های زندگی افراد را افزایش می‌دهند. بر اساس قانون اساسی، دولت موظف است که این موارد را در اختیار تمامی شهروندان قرار دهد. منشا اختلاف هزینه معیشت و دستمزدها شاید هزینه‌های اجتماعی باشد که مسئولیت ارائه آن بر گردن دولت است. کارفرما بخش عمده‌ای از هزینه بیمه کارگران را پرداخت می‌کند اما کارگران نیز مجبور هستند که هزینه زیادی برای درمان خود پرداخت کنند. این موارد در آموزش و مسکن نیز مشهود است. کارگران بخشی از درآمد خود را برای امور مصرفی می‌کنند که نباید هزینه‌های آن‌ها پرداخت کنند. اگر این بخش‌ها دیگر نیاز به پرداخت نداشته باشد، قدرت خرید افزایش می‌یابد. در این شرایط، رونق رماشاهده خواهیم کرد.

یادداشت

کارگران پول پیش خانه را هم ندارند

علی اصلاحي، عضو کانون عالی شوراهای اسلامی کار

بسیاری از مسئولان در هفته کارگر امسال بر لزوم حمایت بیشتر از کارگران تأکید کردند. باید به ایشان متذکر شویم که امروز بزرگترین مشکل جامعه کارگری که با آن دست به گریبان است، بحث امنیت شغلی و قراردادهای کار است. نبود امنیت شغلی، کارگران را بسیار آزار می‌دهد و بر کار و تولید و زندگی آنها اثر می‌گذارد.

معتقدم مهمترین شاکل قانون کار تبصره یک ماده ۷ است که قانونگذار به خوبی پیش‌بینی کرده است. قرار بود دولت‌ها بلافاصله بعد از ابلاغ و اجرای قانون کار، آیین‌نامه تبصره یک ماده ۷ را نوشته و ابلاغ کنند ولی از سال ۱۳۶۹ تاکنون اقدامی در این جهت صورت نگرفته و امروز به جایی رسیده‌ایم که ۹۳ درصد نیروهای کار در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات و اصناف، قرارداد موقت هستند.

در این بین ما به عنوان نمایندگان جامعه کارگری به وزارت کار پیشنهاد داده و برای تدوین آیین‌نامه مذکور اعلام آمادگی کرده‌ایم چون متأسفانه رواج قراردادهای موقت دست برخی کارفرمایان را باز گذاشته تا با نیروی کار قرارداد یک‌ماهه، سه‌ماهه و شش‌ماهه ببندند در حالی که این کار امنیت شغلی کارگر را برهم زده و تأثیر خود را در زندگی و معیشت خانوارهای کارگری گذاشته است، لذا تا زمانی که آیین‌نامه تبصره یک ماده ۷ تدوین نشود با مشکل قراردادهای کار روبه‌رو هستیم. تبصره دو ماده ۷ قانون کار هم به کارهای غیرمستمر اشاره کرده و کارهایی مثل ساختمان‌سازی، نقاشی و پیمانکاری را تعریف کرده منتها در سال ۱۳۷۵ کارفرمایان فشار آوردند و این‌طور القا شد که قانون کار مانع اشتغال است و لذا تبصره یک ماده ۷ را ملغی و تبصره دو را پررنگ کردند تا جایی که در سال‌های اخیر به تدریج از ۱۳ میلیون کارگر مشمول قانون کار در ایران ۹۳ درصد دارای قرارداد موقت هستند.

معتقدم وقتی کارگر داخل کارخانه امنیت شغلی ندارد، افزایش تولید محقق نمی‌شود و بهره‌وری مورد نظر کارفرما به دست نمی‌آید در صورتی که اگر احساس امنیت کند، در انگیزه کار، کیفیت کالای تولیدی، بهره‌وری و آینده تأمین اجتماعی اثر گذار است.

در اینجا باید به موضوع مسکن کارگران هم اشاره کنم. در قانون کار در بخش رفاهیات آمده است کارفرما اگر می‌خواهد دغدغه ورود و خروج کارگر به محل کار یا بازگشت به خانه رانداشته باشد، موظف است برای کارگر خود با حمایت دولت مسکن بسازد. این بخش از قانون اوایل اجرا شد و عده‌ای از کارخانه‌ها در داخل یا نزدیک آن برای کارگران مسکن ساختند ولی به مرور زمان دیگر اجرائند و امروز مسکن کارگری با وضعیتی که پیش آمده به مشکل خورده است.

در حال حاضر حدود ۵۰ درصد دستمزدی که کارفرما به کارگر می‌پردازد، صرف هزینه مسکن و اجاره‌بها می‌شود و با گرانی‌هایی که در دو سه سال اخیر در بازار مسکن ایجاد شده و قیمت‌هایی که سر به فلک کشیده، خانه پیدا کردن برای کارگر مصیبت شده است. سوال این است که مگر کارگر چقدر حقوق می‌گیرد که دو میلیون تومان اجاره‌خانه بدهد و ۱۵۰ میلیون تومان پول پیش را از کجا بیاورد؟

در پایان باید گفت بر اساس آماري که وزارت کار اعلام کرده در سطح کشور ۵ تا ۶ میلیون کارگر بیمه اجباری نیستند، یعنی در واقع بیمه ندارند و این تعداد کارگر حداقل مزد را هم نمی‌گیرند و شاید یک تا دو میلیون تومان حقوق داشته باشند ولی چون وضعیت اشتغال خوب نیست و نرخ بیکاری بالا است و عرضه و تقاضا با هم نمی‌خواند دچار آچاره‌خانه دست ندادن شغل خود با این شرایط به کار ادامه می‌دهند.

تا مصالح ساختمانی با تخفیف حداکثری در اختیار تعاونی‌های مسکن کارگری قرار گیرد. وی افزود: «۶ هزار واحد مسکونی هم اکنون در دست ساخت و اجراء است و همین هدف را باید برای جامعه‌بازنشستگان نیز دنبال می‌کنیم.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی تصریح کرد: برخی معتقد بودند که اجرای هسسان‌سازی و متناسب‌سازی شدنی نیست و کسی جرأت ورود به آن را ندارد.

شریعتمداری در پایان تأکید کرد: این اطمینان را به جامعه هدف، بازنشستگان و بیمه‌شدگان کشور می‌دهم که هیچ نگرانی نداشته باشند. دولت متکفل همه بازنشستگان کشور است و پداندن نظام ایران همواره پشتیبان کامل آنان است و نمی‌گذارد خللی در زندگی آنان وارد شود.

حیدری: علت اصلی رکود را باید عدم تقاضا معرفی کرد. حقوق بگیران و کارگران، متقاضیان کالاها و خدمات هستند که به دلیل کاهش در آمد خود در چند سال گذشته توانایی خرید ندارند

بیمارستان‌های دولتی رایگان است. شریعتمداری افزود: در یک اقدام بی‌سابقه در ۱۴ ماهه گذشته، پرداخت ۱۴۴ هزار میلیارد تومان بدهی دولت به تأمین اجتماعی تصویب شد که بخشی از آن پرداخت و بخش دیگر آن به‌زودی انجام می‌شود. البته تلاش کرده‌ام همکاری را در دولت متقاعد کنم که در این دولت همه دیون تأمین اجتماعی را تأمین کنند، هر چند پرداخت ۱۴۴ هزار میلیارد تومان دیون دولت در این ایام

و به عنوان مطالبه جدی از ستاد کرونا خواسته‌ایم تا جمعیت کارگری در اولویت واکسیناسیون قرار گیرند. البته ستاد کرونا اولویت تریق واکسن کرونا را در سطح ملی اعلام کرده که بیشتر با در نظر گرفتن شرایط سنی این کار انجام می‌شود که انتظار می‌رود در سه چهار ماه آینده کل جمعیت کشور تحت واکسیناسیون عمومی کرونا قرار گیرند. مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان اردبیل گفت: در رعایت پروتکل‌های بهداشتی نیز اکثر واحدهای تولیدی استان پیشقدم بوده و حتی نسبت به تهیه و توزیع ماسک و مواد ضدعفونی‌کننده به صورت

تکمیلی نسبت به سال گذشته هفت برابر شد. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی تصریح کرد: به همت بخش درمان سازمان، درمان همه بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی در شهرهایی که سازمان، بیمارستان ملکی ندارد در بیمارستان‌های دولتی رایگان است.

وی تأکید کرد: همچنین به منظور جلوگیری از تردد و رفاه بیشتر بازنشستگان ۶۵ سال به بالا، درمان آنها حتی در صورت وجود بیمارستان ملکی، در

مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان اردبیل گفت: سال گذشته، جامعه کارگری و کارفرمایان استان شرایط سختی را با شیوع کرونا پشت سر گذاشتند. قاسم رحیمی در گفت‌وگو با خبرنگار مهر اظهار کرد: امسال با توجه به شرایط اقتصادی و همچنین تورم موجود

مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان اردبیل گفت: سال گذشته، جامعه کارگری و کارفرمایان استان شرایط سختی را با شیوع کرونا پشت سر گذاشتند. قاسم رحیمی در گفت‌وگو با خبرنگار مهر اظهار کرد: امسال با توجه به شرایط اقتصادی و همچنین تورم موجود

مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی اردبیل:

کارگران در اولویت واکسیناسیون کرونا قرار گیرند

دولت نسبت به افزایش مزایای مستمر و غیرمستمر کارگران اقدام کرده و در مجموع بارش ۳۶ درصدی حقوق و دستمزد، کارگران بیش از چهار میلیون تومان در یافتی خواهند داشت. وی در مورد اولویت جامعه کارگری برای تریق واکسن کرونا بیان کرد: در این زمینه رازی‌تی‌ها و پیگیری‌ها انجام شده